

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnino posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Izjava.

(Iz seje ožjega sosveta, z dne 20. X. 1922.)

Ožji sosvet pov. UJU v Ljubljani izjavlja z ozirom na trditve ki jih tov. Albin Lajovic, ravnatelj meščanske šole v Trzinu, navaja v 288. št. »Napreja« t. l., sledeče:

1. Zadeva blejskih resolucij je bila dovoljno pojasnjena v stanovskem glasilu Učiteljskem Tovarišu in enako naše stališče do države, ustave, režima in Sokolstva Tov. Lajovic seveda namenoma preze vse to, ker sicer ne bi imel o čem pisati proti vodstvu organizacije.

2. Tov. Lajovic se povpenja do trditve: »Zlo je to, da je članom naše organizacije UJU omejeno zaupanje v njeno vodstvo in osebe ki sede na vodilnih mestih v Ljubljani.« — Vprašanje zaupanja ali nezaupanja je vedno stvar vsega članstva in ne poedincev v organizaciji. Ožji sosvet je obsebiamevno pripravil takoj dati svoja mesta na razpolago, če se za to izjavijo okrajna učiteljska društva. Sicer se pa na prihodnji pokrajinski skupščini itak vrše nove volitve vodstva in bo tedaj imel tov. Lajovic priliko, da sam stopi na eno teh vodilnih mest ter pokaže, kako bi on bolje delal ob danih prilikah in pri danih razmerah.

3. Očitki strokovnemu tajniku radi njegove izjave glede našega stališča do Sokolstva so zgolj zofigističnega značaja in ne vredni resnega odziva. Ožji sosvet v polnem obsegu odobrava stališče tov. strokovnega tajnika in mu izreka popolno zaupanje in solidarnost.

4. Draginja nas tare vse enako, samo s to razliko, da se vodstvo organizacije vedno in vedno trudi za izboljšanje gmotnega stanja in ne prestanto dela z našo centralo v Beogradu in Zvezo državnih nameščencev skupno za izboljšanje gmotnega stanja tov. Lajovic pa pomaga pri tem le z očitki in navajanjem potvorjenih dejstev v javnem časopisju proti vodstvu organizacije.

Naše gmotno vprašanje ni več špocialno učiteljsko vprašanje, temveč je skupno vprašanje vseh državnih nameščencev.

Drzna je trditve tov. Lajovica, da blejska skupščina ni razpravljala o našem gmotnem vprašanju. Tov. Lajovicu so tozadevni sklepi skupščine, ki so bili objavljeni v 37. št. Učit. Tov. dobro znani. Tam je govor o draginjskih dokladah, o ureditvi materialnega in pravnega polo-

žaja o enakopravnosti omoženih učiteljic, o preskrbi nezakonskih otrok drž. činovnikov, o potročaških zadrgah, o draginjskih razredih, o opravljenih dokladah šol. vod., o nadurah, o učiteljstvu v obmejnih krajih itd.

Seveda, tov. Lajovic vse to namenoma preze, da sebi v prilog in svojim nagnenjem primerno napačno pouči javnost.

Vodstvo organizacije je takoj na državni skupščini v Sarajevu zainteresiralo Glavni Odbor UJU za vse te zadeve, je neprestano v stiku z Osrednjo Zvezo javnih nameščencev v Ljubljani in ima mirno vest da je do skrajnosti storilo vse, kar se je storiti dalo. Če ni popolnega uspeha, ni to naša krivda in to tov. Lajovic tako dobro ve, kakor vsakdo, ki je količkaj informiran v teh zadevah. Ožji sosvet zato s tem večjo ogorčenostjo zavrača neodgovorna podtikanja tov. Lajovica.

5. Trditve, da je meščanskošolsko učiteljstvo bilo pri zakonu o narodnih šolah z dne 23. jul. 1919 prezrto zaradi tega, ker ima naredba narodne vlade v Ljubljani št. 365 Ur. l. 1919 l. opredelitev razredov od I.—V. mesto XI.—VIII. in da učiteljstvo ne bo uvrščeno zaradi tega nikdar v uradniške razrede je naivna, ker se ravnokar uvršča tudi učiteljstvo v složno pragmatiko državnega uradništva in sicer se je storilo vse, da dobi meščanskošolsko učiteljstvo višjo položajno plačo in še posebne dodatke.

Nelogiko tov. Lajovica pa kaže sledeči stavek: »Tri leta so že minila, a ureditve še vedno ni, pa je tudi poverjenišvo UJU Ljubljana ne zahteva, je ni in je morda ne bo zahtevalo temveč se je doslej omejevalo le na pismene vloge in morebitno osebno drezanje. To je vse.«

V tej trditvi tiči mnogo zlobe! Spre-daj negira tov. Lajovic da poverjenišvo ni nič storilo, takoj nato pa pravi sam, da so se napravile »pismene vloge in osebno drezanje«.

Tov. Lajovic naj samo pove, kaj se da še ukreniti v tem vprašanju? Že eno leto bo kar ima meščanskošolsko učiteljstvo svoje društvo in sedaj svojo Zvezo. Ali je bila ta v stanu urediti to vprašanje?

Poverjenišvo je bilo ves čas na delu v tej zadevi, predsednik ni pustil neizrabljene ni ene prilike ne v Beogradu in

ne doma pri lokalnih faktorjih; na državnih skupščinah UJU je vedno poverjenišvo opozarjalo na nujnost te zadeve, kljub temu, da se je meščanskošolsko učiteljstvo odtujilo ljudskošolskemu učiteljstvu in UJU je poverjenišvo prav v zadnjem času se zavzelo pri akciji za ureditev položajnih plač in drugih tozadevnih členov v pragmatiki posebno za meščanskošolsko učiteljstvo.

Poverjenišvo je opozorilo tudi predsedstvo »Društva učiteljstva meščanskih šol« o zadevi, toda isto ni čutilo za potrebno, da bi iskalo stikov za nadaljne informacije pri poverjeništvu ali Osrednji Zvezi. Tako je poverjenišvo izvedlo vsa akcijo samo.

Ožji sosvet si je v svesti, da je sedaj, ko je pravi moment za to, storil v polni meri svojo dolžnost tudi za meščanskošolsko učiteljstvo.

6. Zadevo tov. Mahkote je sam dovoljno pojasnil.

7. »Čiščenja« bo treba torej najprej pri tov. Lajovicu, da bo čutil v prihodnje malo več odgovornosti za izjave, ki jih podaje in navaja v javnosti.

8. Ožji sosvet odklanja vsako soodgovornost za črtanje proračuna za prosveto v Sloveniji.

9. Ožji sosvet je vzel na znanje poročilo urednika Učiteljskega Tovariša, da ni tov. Lajovic nikdar protestiral, kadar mu je bilo kaj črtanega v njegovih dopisih, in da ni prišlo nikdar do kakega nesporazumljenja med obema. Zato je ožji sosvet tembolji začuden nad nelojalno opazko tov. Lajovica do urednika Uč. Tov. v Napreju.

Ta izjava naj se ne smatra kot odgovor ožjega sosveta tov. Lajovicu, temveč naj bo le pojasnilo učiteljstvu in javnosti.

Ožji sosvet dover. UJU v Ljubljani.

Obrambeno delo, vzgojno delo.

(Poročal na pokrajinski skupščini UJU na Bledu tov. Fr. Skulj.)

Ko smo izgubili plebiscit na Koroškem, so iskali krivde vsepovsod, na pravo pa ni prišel nihče. — In naj bi uvedi danes plebiscit v Sloveniji, pa stavim glavo, da bi doživeli neuspeh. Mnogi bo morebiti v svojem optimizmu majal z glavo, toda ne smemo se bati resničnemu dejstvu pogledati v obraz. Pravi vzrok ne-

sreče tiči globoko v narodovi duši, ki je hlapčevske naravi radi svojega dolgotrajnega suženstva. Narod se je vzgajal sto in stoletja v narodni indiferentnosti, nezavednosti, brez ponosa v svoj lastni narodni jaz. Narod samega sebe ne pozna niti svoje bitnosti ne pripisuje bogzna kakšnega pomena, on pozna v svoji psihi samo eno globoko vkoreninjeno čustvo in to je versko — vse drugo je blago brez javnega pomena, ki ni vzbujalo, niti še danes v svobodni državi ne vzbuja v narodu one odmeve v njegovem vnanjem življenju, ki dvigajo druge narode tako karakteristično v svetovnem koncertu narodov.

Narodne zavesti ni v masi, dostikrat tudi v inteligenciji ni! Vprašajmo našega seljaka, obrtnika po njegovih narodnih čustvih, po njegovi zavednosti, po njegovem ponosu, dobili bomo čudne, dostikrat smešne odgovore, če morebiti ne celo po nosu. Pred nedavnim časom sem imel priliko govoriti z nekim višjim srbskim častnikom, ki mi je glede tega rekel: Slovenci ste lepo jugoslovansko pleme, a enega ni v vas, narod ste brez nacionalne zavesti, kaj li še ponosa. Pri nas je drugače. Naš najpriprostejši seljak zna, da je Srb in v srcu nosi ljubav do naroda kakor dragocen biser, a na zunaj kaže ponos svoje narodne zavesti kakor draporski svoj prapor v vojni. Vaša kultura je simili in se kaže na vnanje, a naša je istinito narodna in jo nosi naš človek v srcu.

Gospoda, težke so te besede, ali dokaj resnice je v njih!

So sicer argumenti, ki bi pomagali znatno to obsodbo omiliti, ali enega ne moremo izbrisati in to je naša narodna nezavednost. Kakor sem že prej povdral je masa do malih izjem popolnoma nezavedna brez ponosa, žal, da je tudi mnogo inteligence tudi brez tega čuta. Koliko jih je, ki bi bili res narodni — po svojih močeh tudi požrtvovalni. Za njih me sram rudečice oblije, kadar se jih spomnim. V njih srcih se je naselil gol materializem, ki se nagiba že židovskim manijam. Sem na tja žrtvujejo kaj za narodne namene, toda vsikdar z godrnjanjem in pa le iz golega egoizma, ker se boje posledic bojkota ali kaj podobnega. Bele vrane so, ki delujejo v tem izjemno. — Gospoda, tudi naše vrste imajo še mnogo mlačnežev, zlasti med mlajšimi, kolegi in kolegijami. Tu treba kreniti na druga pota. Zavedati se mora danes vsak učitelj, da je njegova

LISTEK.

Glasbene novosti.

Emil Adamič, Mladinske pesmi.

Enoglasni zbor, in samospevi s klavirjem. Izdala in založila Učiteljska tiskarna, 1922. Cena 50 Din. — Zvezek v lični obliki velike četverke in z originalno štiribarvno risbo na naslovni strani vsebuje na 40 straneh 24 enoglasnih pesmi, ki jih je skladatelj Adamič izlil iz neizčrpnega zaklada svoje globoko čuteče glasbene duše in razdelil v dva dela: I. Otroci materi — 12 pesmi ki jih lahko pojo mladi pevci v zboru ali posamez — in II. Matí otrokom — 12 pesmi, ki naj jih pojo deci odrasli. Nekaj teh pesmi je izšlo v več letnikih Novih Akordov, veliko pa je novih. Besedilo jako primerni napevi in klavirski parti so vseskoz ori-

ginalni, posebno v pesmih: Bog daj srečo!, Krist je vstal, Ga-ga, Trara, pošto pelja, Burja v Korotan, Smrečica Ločitev, Molitev 2., Pesem slepecv in V Indijo. V zadnji pesmi je klavirsko spremljevanje znabití nekoliko težko, vendar s pridno valjo bo tudi to zmagljivo.

V svojem predgovoru pravi avtor: »Naša pevajoča mladina se je že davno naveličala enoličnosti in po večini vse prej kakor umetniških šolskih pesmi. Z izstopom iz šole jih ne poje več, da, celo izogiba se jih, učitelji ki prirejajo šolske slavnosti, ki goje mladinske prireditve, v zadregi iščejo primernih skladb za svoje pevce. — Najslavnejši glasbeniki velikih narodov so že davno dajali mladini svoje najboljše, dobro vedoč, da bo zrno umetnosti in lepote, vseiano v otroška srca, rodilo bogato, da bo rod, vzgojen v ljubozni in spoštovanju do lepega znal ceniti stvaritelje umetnosti in biti ponosen na svoje kulturne vrednote...«

Evo jih v tej zbirki lepih pesmi, ki so razveseljiv pojav na glasbenem polju in dragocen prirastek v slovenski glasbeni literaturi! Hvaležni smo zanje marljivemu skladatelju Adamiču, v drugi vrsti pa tudi Učiteljski tiskarni, ki jih je založila in jim preskrbela tako okusno izdajo. Tovariši, vam najtoplejše priporočamo v nabavo to zbirko, ki vam bo jako dobrodošla v šoli in pri šolskih prireditvah, zato pridno sezajte po nji, dokler je kaj zalogo, ki ni ravno velika.

Dr. Pavel Kozina, Pevska šola

za ljudske meščanske, srednje in glasbene šole. I. del. Založba »Jugoslovanske Matice« v Ljubljani. Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani. Cena 9 Din. Profesor Kozina nas uvaša s to pevsko šolo v popolnoma novo metodo pri pevskem pouku. Doslej je bila navada, da smo potem, ko smo bili seznanili učence s črtovjem, notami, pavzami in drugimi potrebnimi glas-

benimi znaki obravnavali v glasbeni teoriji posamezne intervale s primernimi predvajami in vajami v zadevanju intervalov v drugem — praktičnem — delu nevske ure pa smo na temelju znanih intervalov vadili učence v petju primernih pesmi vsebujočih znane intervale.

Kozinova Pevska šola nudi na prvih 8 straneh osnovne pojme o glasbi in petju (takt, številčni sistem, note...) . Ves prihodnji pouk v petju po notah pa tvorijo štiri glavne skupine tonov v vsakem durovem tonskem načinu, ki jih l. del nava-ja le do treh višajev (♯) in do treh nižajev (♭). Te skupine so: 1. skala; iz te se razvija 2. durov trizvok, 3. kvartsekstov akord in 4. molov trizvok, kar praktično počitujejo razvidnice. S pridnim vežbanjem v petju teh štirih skupin na primerne enozložne besede si pevec kmalu pridobi spretnost gladkega petja po notah. Tone durovega ali molovega trizvoka in kvartsekstovega akorda pa si je treba ta-

